

# Sosiaali- ja terveysministeriön asetus Säteilyturvakeskuksen maksullisista suoritteista

## Pääasiallinen sisältö

### 1. Johdanto

Asetuksella säädettäisiin Säteilyturvakeskuksen maksullisista suoritteista. Asetus annettaisiin valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla. Asetus liittyy säteilylainsäädännön uudistamiseen (HE 28/2018 vp.). Asetuksella kumottaisiin säteilyturvakeskuksen maksullisista suoritteista ja maksuperusteista annettu sosiaali- ja terveysministeriön päätös (580/1993).

### 2. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Säätely vastaisi pääosin voimassaolevaa säätelyä.

Asetuksesta poistettaisiin sellaiset maksut, jotka ovat valtiosääntöoikeudellisesti veroja, koska niistä on säädettävä perustuslain 81 §:n mukaisesti laissa. Säteilyturvakeskuksen perimästä valvontamaksuista säädetään täten uudessa säteilylaissa (21 luku). Uuden lain on tarkoitus tulla voimaan 15.12.2018. Vuotuisen valvontamaksun piiriin kuuluvat säteilytoimintaan liittyvät viranomaisaloitteiset tarkastukset sekä säteilytoiminnan valvonnasta aiheutuvat yleiset menot.

Asetuksella säädettäviin suoriteryhmiin tehtäisiin vähäisiä muutoksia ja tarkennuksia. Lisäksi asetuksessa säädettäisiin tarkemmin eräistä päätöksentekoon liittyvistä erityistilanteista. Näitä olisivat käsittelyn varhaisessa vaiheessa tapahtuva vaatimusten hylkääminen, tutkimatta jättäminen tai raukeaminen. Pääsääntöisesti tällaisesta asiasta ei perittäisi suoritemaksua. Toinen erityistilanne olisi tuomioistuimen Säteilyturvakeskukselle uudelleen käsiteltäväksi palauttama asia ja hallintolaissa tarkoitettua asiavirheen korjaamista koskeva asia. Tällaisen asian käsittelyn maksusta vähennettäisiin asiassa aikaisemmin perityt maksut.

Uusia julkisoikeudellisia suoritteita olisivat säteilytoiminnan turvallisuusarvion vahvistaminen, säteilyturvallisuusasiantuntijan hyväksyminen ja ammattipätevyyden toteaminen, säteilyturvallisuusvastaavan ammattipätevyyden toteaminen, lausunto korkeakoulun säteilysuojelukoulutuksesta, muun koulutuksen järjestäjän kuin korkeakoulun säteilysuojelukoulutuksen hyväksyntä sekä lupa suuritehoisen laserlaitteen käyttöön yleisöesityksessä.

### 3. Vaikutukset

Säteilyturvakeskuksen maksullisista suoritteista ja maksuperusteista annetun sosiaali- ja terveysministeriön päätöksen nojalla Säteilyturvakeskuksen laskuttama valtiolle syntynyt tulokertymä julkisoikeudellisista suoritteista on vuositasolla ollut noin 3 260 000 euron suuruinen. Koska uudesta asetuksesta poistettaisiin veroluonteiset maksut, olisi uuden asetuksen nojalla perittävien maksukertymä arviolta noin 770 000 euroa vuodessa. Säteilyturvakeskuksen perimien maksujen kustannusvastaavuus julkisoikeudellisten suoritteiden

osalta on 100 %, joten maksut vastaavat suoritteista Säteilyturvakeskukselle aiheutuvan työpanoksen omakustannusarvoa.

Muiden kuin julkisoikeudellisten suoritteiden maksukertymä on ollut vuosittain noin 4 100 000 euroa. Nämä suoritteet, joista säädetään asetuksen 6 §:ssä, Säteilyturvakeskus hinnoittelee liiketaloudellisin perustein.

Julkisoikeudellisten suoritteiden osalta siirryttäisiin mahdollisimman pitkälle kiinteähintaisiin suoritteisiin. Tämä lisää suoritteiden hintojen ennakoitavuutta ja tekee maksujen määräämisestä ja perimisestä suoraviivaisempaa.

#### 4. Yksityiskohtaiset perustelut

**1 §. Soveltamisala.** Pykälässä ilmaistaisiin se, että asetus olisi yleissäädös Säteilyturvakeskuksen suoritteiden maksullisuudesta ja maksuperusteista. Pykälän *2 momentissa* olisi valvontamaksujen osalta informatiivinen viittaus säteilylakiin. Pykälän *3 momentin* mukaan ydinturvallisuusvalvontaan liittyvistä suoritteista säädettäisiin erikseen. Tällä hetkellä ydinturvallisuusvalvonnan osalta voimassa oleva säädös on ydinturvallisuusvalvontaan kuuluvien Säteilyturvakeskuksen suoritteiden maksullisuudesta ja maksuperusteista annettu kauppa- ja teollisuusministeriön päätös (1285/1993).

**2 §. Maksulliset julkisoikeudelliset suoritteet.** Pykälän *1 momentin* mukaan valtion maksuperustelaisissa tarkoitetuista julkisoikeudellisista suoritteista perittävistä maksuista säädettäisiin liitteessä. Liitteessä säädetyt suoriteryhvät ovat sellaisia, joiden on maksuperustelain mukaan lähtökohtaisesti oltava maksullisia. Maksu määräytyisi omakustannusperiaatteen mukaisesti. Maksut olisivat kiinteitä, joissa olisi otettu huomioon suoritteen tuottamisesta aiheutuneet keskimääräiset kokonaiskustannukset.

Turvallisuuslupaa, suuritehoisen laserlaitteen käyttöä koskevaa lupaa, annosmittauspalvelua ja säteilyaltistuksen seuranta-asiakirjaa koskevat suoritteet voitaisiin tietyissä tilanteissa tehdä nopeutetusti. Suorite voitaisiin tehdä nopeutetusti vain pyynnöstä ja perustellusta syystä. Perustellun syyn olisi liityttävä toiminnanharjoittajan tai annosmittauspalvelun toiminnan järjestämiseen tai säteilytyöntekijän työn järjestämiseen. Perusteltu syy voisi olla kysymyksessä esimerkiksi silloin, jos toiminnanharjoittajalle aiheutuisi normaalin käsittelyajan mukaisen käsittelyn vuoksi huomattavia hankaluuksia tai menetyksiä omien sopimusvelvoitteidensa täyttämässä. Säteilytyöntekijän osalta kysymyksessä voisi olla kiireellinen ulkomaankomennus. Lisäedellytyksenä olisi se, että nopeutettuna tehty suorite ei juurikaan vaikuttaisi muiden vireillä olevien asioiden käsittelyyn. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että suoritteiden edellyttämä työ tehtäisiin ylitöinä tai muuten siten, että muiden asioiden käsittelyaika ei juurikaan muutu. Joka tapauksessa nopeutettuna tehdystä suoritteesta ei saisi aiheutua merkittävää muutosta minkään yksittäisen asian käsittelylle. Esimerkiksi sovittua tarkastusta toisen toiminnanharjoittajan toimintaan ei saisi nopeutetun suoritteen vuoksi ilman suostumusta siirtää. Korotettu maksu perustuisi töiden uudelleenjärjestelyn ja maksettavien ylityökorvausten aiheuttamiin lisäkustannuksiin. Suoritteen tekemiseen nopeutettuna ei olisi velvollisuutta, vaan asia olisi Säteilyturvakeskuksen harkinnassa.

Nopeutetusta suoritteesta on erotettava kiireelliseksi säädetyt virkatoimet ja muut kiireelliset suoritteet, jotka vaikuttavat viranomaisen töiden priorisointiin. Tällaiset suoritteet vaikuttavat asianosaisen oikeusturvan ja muiden perusoikeuksien toteutumiseen. Tällaisia virkatoimia ja suoritteita olisivat esimerkiksi oikaisuvaatimuksen käsittely ja suoritteet, jotka tehdään keskeytetyn säteilytoiminnan jatkamisen mahdollistamiseksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999), jäljempänä *julkisuuslaki*, tarkoitetun tietopyynnön käsittelystä perittävästä maksusta. Säteilyturvakeskus päättäisi maksuista ottaen huomioon julkisuuslain 34 §:ssä säädetyn. Maksut määrättäisiin siten, että ne vastaisivat Säteilyturvakeskukselle aiheutuneita keskimääräisiä kustannuksia.

**3 §.** *Asian lopputuloksen vaikutus maksuun.* Pykälän 1 momentin mukaan pääsääntönä olisi, että asian lopputulos ei vaikuttaisi suoritteesta perittävään maksuun. Suoritteesta perittäisiin siis lähtökohtaisesti täysi maksu.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin poikkeuksesta 1 momenttiin. Maksua ei perittäisi momentissa tarkemmin säädettävissä tilanteissa suoritteista, joiden osalta on jo asian vireille tullessa tai hyvin vähäisen selvittelyn jälkeen selvää, että asiakkaan esittämä vaatimus ei voi menestyä. Asian raukeaminen johtuu tavallisesti siitä, että hakija on peruuttanut hakemuksensa.

**4 §.** *Uudelleen ratkaistavan asian suoritemaksu.* Pykälässä säädettäisiin sellaisen tilanteen huomioimisesta maksuvelvollisen eduksi, jossa sama asia tulee Säteilyturvakeskuksen käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi uudelleen. Tuomioistuimien voi palauttaa virheellisen päätöksen Säteilyturvakeskukselle uudelleen käsiteltäväksi. Säteilyturvakeskus voi myös omasta aloitteestaan hallintolain (434/2003) nojalla poistaa päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen, jos mainitussa laissa säädettyt asiavirheen korjaamista koskevat edellytykset täyttyvät. Pykälässä tarkoitetusta tilanteesta ei olisi kysymys esimerkiksi silloin, jos hakijan puutteellinen hakemus ensin hylätään, mutta myöhemmin tehty uusi, samaa toiminta koskevat vaatimukset täyttävä hakemus hyväksytään. Pykälän soveltaminen voi joissain tapauksissa johtaa tilanteeseen, jossa Säteilyturvakeskus palauttaa perimäänsä suoritemaksua siltä osin kuin maksua on peritty liikaa.

**5 §.** *Maksuttomat julkisoikeudelliset suoritteet.* Pykälässä säädettäisiin julkisoikeudellisista suoriteryhmistä, jotka ovat maksuttomia. Pykälässä viitattaisiin maksuperustelain 5 §:ään, jonka mukaan maksuttomia muita suoritteita tulee olla

- suoritteet, joiden tuottamisen ei voida katsoa kohdistuvan suoranaisesti yksittäiseen henkilöön, yritykseen eikä muuten tarkoin rajattuun ryhmään;
- suoritteet, joiden tarkoituksena on toimeentulon turvaavan etuuden antaminen; sekä
- viranomaisen neuvot, ohjeet, opastus ja tiedottaminen, jos näistä aiheutuu vain vähäisiä kustannuksia.

Ensimmäiseen ryhmään kuuluvia suoritteita olisi esimerkiksi säteilylaissa tarkoitetun toiminnan ja muun säteilyaltistusta aiheuttavan toiminnan tai olosuhteen viranomaisaloitteinen yleisvalvonta ja siihen kuuluvat toimenpiteet, säteilylähteiden markkinavalvonta, valmiustoiminta sekä yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden varmistamisen kannalta tärkeät koulutukset ja harjoitukset, säteilyn mittanormaalien ylläpito sekä viranomaisvalvontaa ja valmiustoimintaa tukeva tutkimustoiminta. Säteilyturvakeskuksella ei ole toimeentulon turvaaviin etuuksiin liittyviä suoritteita.

Pykälän 2 momentin mukaan maksua ei myöskään perittäisi turvallisuusluvanhaltijan tai suuritehoisen laserlaitteen käyttöön oikeuttavan luvanhaltijan yhteystietojen muuttamisesta, säteilylähteen poistamisesta käytöstä tai säteilytoiminnan lopettamisesta osittain tai kokonaan. Näihin suoritteisiin liittyvien tarkastusten maksullisuus määräytyisi kuitenkin tämän asetuksen 2 §:n mukaisesti.

**6 §.** *Maksulliset muut suoritteet.* Pykälässä säädettäisiin valtion maksuperustelaisissa tarkoitetuista muista suoritteista, jotka ovat maksullisia. Säteilyturvakeskus hinnoittelisi suoritteet liiketaloudellisin perustein.

Näitä suoritteita ovat:

- kalibroinnit, testaukset ja säteilytykset
- vaativat gammaspektrometriset analyysit
- gammaspektrometriset mittaukset
- radiokemialliset analyysit
- suorat ihmismittaukset
- radonmittaukset sisäilmasta
- luonnon radioaktiivisten aineiden mittaukset vedestä
- kromosomianalyysit
- radioaktiivisten pienjätteiden vastaanotto, käsittely ja varastointi
- koulutukset

**7 §.** *Maksuttomat muut suoritteet.* Pykälässä säädettäisiin maksuttomista muista suoritteista.

**8 §.** *Voimaantulo.* Pykälässä säädettäisiin asetuksen voimaantuloon liittyvistä asioista. Pykälän *1 momentissa* olisi tavanomainen voimaantulosäännös.

Pykälän *2 momentissa* olisi kumoamissäännös, jolla kumottaisiin aikaisempi Säteilyturvakeskuksen maksullisista suoritteista annettu sosiaali- ja terveysministeriön päätös.

Pykälän *3 momentissa* olisi siirtymäsäännös vireillä olevia asioita varten. Tämän asetuksen voimaan tullessa vireillä oleviin asioihin sovelletaan tätä asetusta. Säteilyturvakeskus voisi säteilylain 202 §:n 2 momentissa tarkoitettuna siirtymäaikana arvioida säteilylain 27 §:ssä tarkoitettua säteilytoimintaa koskevat luokitukset maksun määräämistä varten. Useissa tapauksissa maksun määräytyminen liittyy säteilytoimintaa koskeviin luokituksiin, jotka eivät ole välttämättä käytettävissä ennen kuin 18 kuukautta on kulunut lain voimaantulosta. Tänä aikana Säteilyturvakeskus voisi täten määrätä maksun luokitukseen perustuvan arvion perusteella. Arviossa Säteilyturvakeskus voisi käyttää toiminnanharjoittajalta saatavissa olevia alustavia luokittelukriteereitä. Tämä tieto voidaan pyytää normaalina valvontatoimena.

## **5. Valmistelu**

Asetus on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Säteilyturvakeskuksen kanssa.

Asetusluonnos on ollut oheismateriaalina pyydettyä lausuntoa hallituksen esityksestä säteilylaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi olevista valvontamaksua koskevista säännöksistä marraskuussa 2017.

Asetusluonnoksesta pyydettiin lausunnot ...

Lausunnoissa...

## **6. Voimaantulo**

Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019. Uuden säteilylain, jonka eduskunta on hyväksynyt 28.9.2018, voimaantulosäännöksessä (200 §:n 1 momentti) valvontamaksuja koskevan lain 189 §:n soveltaminen porrastetaan alkavaksi 1.1.2019.